

Bylo se proto usnésti, jak ve výroku uvedeno (§§ 471 č. 7, 473, 477, odst. 1, 478, 513 c. ř. s. a § 35 zák. č. 131/1931 Sb. z. a n.).

Čís. 16872..

Lékař, který se zavázal, že bude jménem nemocenské pokladny státních drah za ni a na její účet poskytovat po dobu relativně trvalou lékařskou službu osobám majícím na ni nárok, že se při výkonu uvedené služby bude řídit všemi předpisy platícími pro uvedenou službu a uvedenými v ustanovovacím výměru a že se spokojí s honorářem předem sjednaným, jež mu bude nemocenská pokladna vypláceti a jehož zvýšení jest podle soukromopodnikatelských zásad vyloučeno, jest ve služebním poměru k uvedené nemocenské pokladně, třebas je mimo to též u jiných ústavů pokladničním lékařem, státním obvodním lékařem, a provozuje i soukromou lékařskou praxi.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1938, Rv II 7/36.)

Žalobce, za něhož žalovaný jako směnečný rukojmí musil zaplatiti směnečný dluh a který proto na úhradu pohledávky asi 30.000 Kč žalovanému postoupil svoje pohledávky proti různým nemocenským pokladnám, mezi jinými také proti ředitelství státních drah v O., se na žalovaném domáhá, aby byl uznán povinným projeviti souhlas s tím, aby žalobci byla vydána z částky 25.780 Kč 50 h, kterou uvedené ředitelství státních drah uložilo u okresního soudu v D., částka 23.878 Kč 20 h s přísl., tvrdě částečnou neplatnost onoho postupu podle § 5 zák. č. 314/1920 Sb. z. a n., a to z těchto důvodů: Žalobce byl dekretem ředitelství státních drah v O. z 8. listopadu 1929 ustanoven železničním lékařem pro obvod b-ský a zároveň také smluvním lékařem nemocenské pokladny státních drah; podle obsahu služební smlouvy se služební požitky žalobcovy skládají z paušální odměny za ošetřování členů pokladny, z paušální odměny za léky a za cestovné; platí pro něj předpisy vydané ministerstvem železnic i služební předpisy platné pro železniční službu; v 25.780 Kč 50 h jest částka 18.171 Kč jako odškodnění za výlohy služebních cest a zbytek 7.609 Kč 50 h jsou vlastní služební požitky; daň z příjmu se žalobci sráží podle § 36 zák. o přímých daních přímo ředitelstvím státních drah, avšak pouze z oněch vlastních služebních požitků; podle § 1 zák. z 15. dubna 1920, č. 314 Sb. z. a n. mohou býti žalobcovy služební požitky zabaveny nebo postoupeny pouze do $\frac{1}{3}$, při čemž se podle § 3 nevčítají do příjmů, jež mohou býti postoupeny, peněžité nebo naturální požitky, které jsou určeny k placení výloh veřejné služby, a podle §§ 69, 125 vlád. nař. z 5. března 1927, č. 15 Sb. z. a n. platí též pro pomocné zaměstnance státních drah zákon č. 314/1920 Sb. z. a n. s tou změnou, že se má jako služební požitek ve smyslu § 1 platiti jen 75% služebních požitků, takže ze shora

uvedených 25.780 Kč 50 h nejsou zabavitelné a postupitelné a) odškodnění na výlohy služebních cest 18.171 Kč, b) ze zbytku 7.609 Kč 50 h 25%, jež při výpočtu odstupitelného služného nelze počítati 1.902 Kč 40 h, c) ze zbytku 5.707 Kč 10 h dvě třetiny, totiž 3.804 Kč 80 h, dohromady tudíž 23.878 Kč 20 h. Proti žalobě namítl žalovaný mimo jiné, že žalobce není v služebním poměru k ředitelství státních drah v O., že jest lékařem státních drah pro obvod b-ský, dále lékařem nemocenské pokladny státních drah pro tentýž obvod, mimo to státním obvodním lékařem, smluvním lékařem nemocenských pokladen v Š., U., B. a že mimo to provozuje soukromou lékařskou praxi, podrobenou všeobecné dani výdělkové. N i ž š í s o u d y zamítly žalobu.

N e j v y š š í s o u d uložil soudu prvé stolice další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

V souzené věci jde předem o to, zda částka 25.780 Kč 50 h, kterou složilo k soudu ředitelství státních drah v O. jako odměnu, jež přísluší žalobci jako smluvnímu lékaři nemocenské pokladny státních drah za léčení členů této pokladny, je podle § 1 zákona č. 314/1920 Sb. z. a n. služebním platem osoby zaměstnané v soukromých službách.

Je proto především řešiti právní otázku, zda žalobce byl u jmenované nemocenské pokladny v poměru služebním nebo ne.

Podle ustálené judikatury nejvyššího soudu (rozh. č. 13156, 14646, 15511 Sb. n. s.) je podstatným znakem služebního poměru, že předmětem smlouvy jsou práce, t. j. určitá služební činnost, nikoliv jen její výsledek, a že při konání prací je zaměstnanec zavázán řídit se rozkazy zaměstnavatelovými, čímž vzniká poměr zaměstnancovy vázanosti a podřízenosti. Při tom nelze přehlédnouti, že smluvní a pracovní svoboda vytvořila různé typy nesamostatného zaměstnání, jež přecházejí od úplného podřízení vůli zaměstnavatelově jak co do způsobu a výkonu práce, tak i co do odměny za ni, až k formě přibližující se k samostatnému podnikatelství, že dotčené zásady právního řádu dopouštějí a hospodářský život také uskutečnil různé smluvní formy mezi smlouvou pracovní a smlouvou o dílo. Je proto v souzené věci rozhodující jen povaha vztahu a poměru žalobcova k nemocenské pokladně státních drah, jak se jeví z obsahu smlouvy, kterou žalobce uzavřel s ředitelstvím státních drah v O.

Podle výměru ředitelství státních drah v O. ze dne 9. listopadu 1929 č. 4365/7-I-29 byla pod č. 2. výměru uložena žalobci povinnost léčiti členy této pokladny skupiny II. a III. a jejich rodinné příslušníky v okrsku M. B., obstarávati úkony s touto funkcí spojené, dále mu byla v této části výměru zaručena odměna za svobodného člena 18 Kč, za ženatého 27 Kč za hlavu a rok, kteréž sazby se paušalují podle ročního průměru členstva, a zaručeno mu cestovné. Podle č. 3. výměru musí převzít i léčení členů pokladny, kteří mají svobodnou volbu lé-

kaře, uloží-li mu to železniční správa. Pod č. 4. výměru bylo určeno, že pro něho platí služební předpis XXVI a jej doplňující předpisy, řád úrazového zaopatření, stanovy nemocenské pokladny státních drah, penzijního fondu, fondu pro invalidní a starobní pojištění, předpisy §§ 13, 16, 33, 39, 125 služebního řádu, pro porušení služebních povinností lze mu dáti výtku, písemné napomenutí, pokutu nebo peněžitý trest pořádkový podle oddílu VII služebního řádu a platí pro něho co do zastávání jiných funkcí a dovolené příslušné předpisy ministerstva železnic. Pod č. 5. B) výměru jest určeno, kdy může býti vypověděn a kdy bez výpovědi zbaven služby.

Plyne tedy z toho výměru, že žalobce byl povinen jménem nemocenské pokladny za ni a na její účet po dobu relativně trvalou poskytovat lékařskou službu osobám, které mají na ni nárok, že se zavázal, že se při výkonu své služby bude řídit všemi předpisy, jež pro tuto službu platí (služební předpis XXVI a ostatní předpisy uvedené pod č. 4. výměru), že se spokojí s honorářem předem sjednaným, jež mu bude vypláceti nemocenská pokladna a jehož zvýšení podle zásad soukromopodnikatelských je vyloučeno, že byl k nemocenské pokladně státních drah v relativně trvalém poměru závislosti a podřízenosti, neboť ta měla proti žalobci podle dotčeného výměru nárok, aby plnil k ní své smluvní povinnosti podle výměru a poskytoval členům pokladny lékařské úkony podle svých odborných vědomostí a schopností, aniž měl naději na samostatný podnikatelský zisk, nemaje ovšem ani risiko možné ztráty honoráře a pod., dále podléhal i disciplinární pravomoci a bylo zvláště určeno, jak lze poměr výpovědi rozvázati nebo bez ní zrušiti.

Jsou proto v právním poměru žalobcově u nemocenské pokladny státních drah všechny výše vytčené znaky služební smlouvy a je tudíž oprávněn závěr, že žalobce byl u nemocenské pokladny státních drah v poměru služebním. Pro tento závěr není rozhodující, zda žalobce byl i u jiných institucí pokladničním lékařem a zda provozoval i soukromou lékařskou praxi, neboť zákon nevylučuje, aby táž osoba byla v služebním poměru k více subjektům, a také neurčuje, že, je-li táž osoba k více subjektům v poměru, jenž má náležitosti poměru služebního, je služebním poměrem jen ten, jenž je pro smluvně zavázaného hlavním zdrojem příjmů (§§ 1151 a násl. obč. zák.).

Mohl proto žalobce své služební požitky od nemocenské pokladny státních drah platně postoupiti žalovanému jen v mezích §§ 1 a 3 zákona č. 314/1920 Sb. z. a n. ve znění zákona č. 177/1924 Sb. z. a n., neboť postup, jenž by odporoval těmto omezením, byl by podle § 5 dotčeného zákona neplatný.

Pro posouzení té otázky však postačuje skutkový stav zjištěný nižšími soudy.

Nižší soudy sice zjistily, že žalobce jest i státním obvodním lékařem, železničním lékařem, smluvním lékařem nemocenských pokladen v Š., U. a B. a že provozuje i soukromou praxi, avšak neobíraly se otáz-

kou, zda žalobce byl ve služebním poměru i ve své funkci smluvního lékaře nemocenských pokladen v Š., U. a B. Tato skutečnost jest však pro rozhodnutí sporu důležitá, neboť jsou-li příjmy žalobcovy z těchto jeho činností rovněž služebním platem osoby zaměstnané ve veřejných nebo soukromých službách (§ 1 zák. č. 314/1920 Sb. z. a n.), jest všechny tyto příjmy sečísti a připočísti k nim i příjmy žalobcovy z jeho funkce státního obvodního lékaře, neboť v tomto úřadě byl žalobce již podle zákona č. 105/1926 Sb. z. a n. a nařízení č. 23/1927 Sb. z. a n. v poměru služebním, a z jeho funkce železničního lékaře, neboť i v této vlastnosti byl žalobce již podle § 2 č. 3 služeb. řádu pro zaměstnance ČSD. v služebním poměru. Teprve pak bude zřejmé, zda nebyl porušen předpis § 1 zák. č. 314/1920 Sb. z. a n., totiž zda žalobce nepostoupil z úhrnu všech svých požitků žalovanému více než jednu třetinu a zda mu zůstalo volných 6.000 Kč ročně, když postoupil žalovanému své služební příjmy od nemocenské pokladny státních drah (srov. rozh. č. 5299, 15055 Sb. n. s.). V této souvislosti jest však ihned zdůrazniti, že do postupitelných příjmů nelze započísti částky, jež jsou podle § 3 zákona č. 314/1920 Sb. z. a n. vůbec z postupu vyloučeny (jako drahotní přídatky, platy peněžité neb naturální určené k tomu, aby byl zapraven náklad veřejné služby, a podobné platy), a že při výpočtu částek, jež lze podle řečeného zákona postoupiti, jest též přihlížeti, pokud jde o služební příjem žalobcův jako železničního lékaře a lékaře nemocenské pokladny státních drah, k předpisům §§ 69 a 125 nařízení č. 15/1927 Sb. z. a n., a pokud jde o jeho služební plat jako státního obvodního lékaře, k § 28 nařízení č. 23/1927 Sb. z. a n.

Tou otázkou se však nižší soudy pro svůj mylný právní názor neobíraly, věc není zralá k rozhodnutí a, poněvadž tou vadou je stížen již rozsudek prvního soudu, bylo věc zrušiti do první stolice (§ 510 c. ř. s. a č. 1275 Sb. n. s.).

V novém jednání bude na prvním soudě, aby předem doplnil podle § 182 c. ř. s. přednesy stran v tom směru, jaká práva, povinnosti a příjmy měl žalobce jako smluvní lékař nemocenských pokladen v Š., U. a B., a kolik pobíral na služném jako státní obvodní lékař a železniční lékař, aby provedl důkazy stranami o těchto skutečnostech nabídnuté a teprve pak aby podle učiněných zjištění usoudil, zda žalobce byl i u těchto nemocenských pokladen ve služebním poměru a kolik ze všech jeho služebních platů připadá na platy, jež jsou vůbec z postupu vyloučeny (§ 3 zák. č. 314/1920 Sb. z. a n.). Podle toho, jaký bude tento závěr, bude uvážiti při posouzení, zda sporným postupem nebyly porušeny předpisy § 1 a § 3 zák. č. 314/1920 Sb. z. a n., buď jen příjmy, jež žalobce měl jako lékař nemocenské pokladny státních drah a jako státní obvodní lékař a železniční lékař, neb úhrn všech jeho příjmů, jež pobíral ve svém služebním poměru u nemocenské pokladny státních

drah, nemocenské pokladny v Š., U. a B. a jako státní obvodní lékař a železniční lékař, v každém případě s vyloučením platů podle § 3 zákona č. 314/1920 Sb. z. a n., při čemž při výpočtu postupitelné částky z jeho příjmů železničního lékaře, nemocenské pokladny státních drah a státního obvodního lékaře bude přihlížeti i k § 69 a 125 nařízení č. 15/1927 Sb. z. a n. po případě k § 28 nařízení č. 23/1927 Sb. z. a n., jak bylo již výše zdůrazněno.

Ke konci je k vývodům dovolací odpovědi ještě připomenouti, že pro posouzení otázky, zda sporný postup je platný, nerozhoduje, jaké příjmy měl žalobce ze své soukromé lékařské praxe, neboť na ty příjmy se nevztahuje předpis § 1 zák. č. 314/1920 Sb. z. a n. (č. 6364 Sb. n. s.).

Čís. 16873.

Obnova řízení (§ 49 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.) o úpravě pachtovného podle vlád. nař. č. 164/1933 Sb. z. a n., nabyli-li propachtovatel teprve po pravoplatné úpravě vědomosti o tom, že výměra zemědělské půdy, na níž pachtýř v době podání návrhu hospodařil, přesahovala 250 ha (§ 7 uved. vlád. nař.).

(Rozh. ze dne 26. dubna 1938, R I 494/38.)

Usnesením okresního soudu v N. ze dne 15. února 1934, Nc I 315/33, bylo pachtýřce dvora Š. pravoplatně upraveno pachtovné podle vlád. nař. č. 164/1933 Sb. z. a n. Pachtýřka tehdy uvedla ve svém návrhu na úpravu pachtovného, že výměra její zemědělské půdy nepřesahuje hranici uvedenou v § 7 uved. vlád. nař., a soud proti jí přiznal nárok na úpravu a pachtovné podle toho upravil. Tvrdě, že se teprve dne 12. října 1936 dověděl zmocněnec propachtovatelův Dr. A. R. od Dr. J. Č., že pachtýřka má dosud a měla i v roce 1933, jakož i před rokem 1932 a dříve vedle výměry 220 ha zemědělské půdy od propachtovatelkky pachtované ještě v pachtu velkostatek V. v T. ve výměře 324 ha zemědělské půdy a dále že je dosud vlastníci zemědělské půdy v L. ve výměře přes 8 ha, takže všechny uvedené objekty mají výměru přes 250 ha, tudíž více než maximum podle uved. vlád. nařízení, navrhl propachtovatel resp. pozůstalost po něm 4. listopadu 1936 obnovu řízení a zamítnutí návrhu pachtýřky na úpravu pachtovného. Soud první stolice zamítl žádost o povolení obnovy. Rekursní soud povolil obnovu řízení týkajícího se úpravy pachtovného a zamítl návrh pachtýřky na úpravu pachtovného placeného z pachtovaného dvora Š. **Důvody:** Prvý soud sice zjistil, že propachtovatel navrhl včas povolení obnovy z toho důvodu, že pachtýřka má od roku 1923 do roku 1938 v pachtu dvory panství T., návrh na obnovu však zamítl proto, že zástupce propachtovatelův při náležité obezřetnosti mohl namítati, že navrhovatelka hospodaří na více než 250 ha půdy, a že to